

Vergadering: Stuurgroep Regionale Energietransitie
Datum: Woensdag 10 januari 2018

Aanwezig:

- Paul Dirkse (Leiden)
- Ed de Leest (Alphen aan den Rijn)
- Martine Leewis (Hoogheemraadschap van Rijnland)
- Yvonne Peters (Omgevingsdienst West-Holland)
- Liesbeth Spies (Holland Rijnland, voorzitter)
- Jeroen Verheijen (Hillegom/HLT Samen)
- Han Weber (provincie Zuid-Holland)
- Loes Bakker (Holland Rijnland)
- Jeroen Ververs (Holland Rijnland)
- Vere Monkhorst (Holland Rijnland, verslag)

10.30-10.40

01 Korte kennismaking, opening, mededelingen, verslag vorige Stuurgroep en vaststelling agenda

De leden van de Stuurgroep geven akkoord op het verslag van 10 november 2017.

10.40-10.55

02 Korte pitch door Willem Knol over duurzame mobiliteit

Willem Knol (werkzaam bij adviesbureau Over Morgen) schets in zijn presentatie een beeld van 2050 naar 2018. Het jaar 2050 wordt aangeduid met "slim, schoon en verbonden." Daarbij spreekt Willem Knol over de komst van autonome voertuigen, met als gevolg: minder blik op de weg, minder inefficiënt verplaatsen en meer groen op straat. Het jaar 2030 wordt aangeduid met: "mobiliteit als buffer en mobiliteit als service." Energie kan opgeslagen worden door het om te zetten in waterstof of door het op te slaan in de accu's van auto's.

Ed de Leest vraagt: wordt er ingezet op waterstof of elektriciteit? Willem Knol geeft aan dat het verkeer naar verwachting elektrisch zal worden en het zware transport (water en weg) het meest geschikt is voor waterstof. Daarnaast spreekt Willem Knol over de toekomstige ontwikkeling van een hybride model: zowel elektrisch als op waterstof. Het jaar 2018 wordt aangeduid met: "laden en delen" van auto's. Daarbij is het van belang om kaders te schetsen waar marktpartijen mogen acteren.

Liesbeth Spies merkt op dat het aspect veiligheid ontbreekt.

Willem Knol geeft aan dat het van belang is om vooraf na te denken over wat precies waar gaat komen en op welke plek (denk aan laadpleinen, snelladers, plekken voor deelauto's en doelgroepenverkeer). Dit staat in relatie met bestemmingsplannen en RO. Als het gaat om doelgroepenverkeer spreekt Willem Knol over het belang van marktdialogen.

Jeroen Verheijen gaat in op mobiliteit als grensoverschrijdend thema. Het is van belang om in de gaten te houden wat er in andere regio's speelt.

Liesbeth Spies merkt op dat het goed is om elke Stuurgroep te beginnen met een korte presentatie over een bepaald thema. Iedereen kan ideeën aandragen. Suggestie van Han Weber voor de volgende Stuurgroep: een presentatie over energieopslag.

10.55 – 11.40

03 Uitvoeringsprogramma Energietransitie

Han Weber geeft aan tevreden te zijn met het feit dat de PVA's er liggen en schetst enkele ontwikkelingen vanuit de provincie. Bij de begroting is er ruimte gemaakt

om energietransitiereggeisers voor de regio beschikbaar te stellen. Daarnaast ondersteunt de Provincie de Energieloketten. Het energievraagstuk is niet enkel een technisch vraagstuk, maar ook een sociologisch en communicatief vraagstuk. Paul Dirkse merkt op dat er meer ingezet zal moeten worden op de communicatie. Han Weber spreekt over de brigade VIEE. Deze brigade koppelt techniek aan gedragswetenschappen, communicatie en sociologie (Han Weber is ambassadeur voor dit landsdeel).

Martine Leewis gaat in op riothermie. Een belangrijke vraag hierbij is: “warmte voor of na de zuivering?” Koeler water is beter. Er is meer warmte beschikbaar in de riolen dan gedacht werd en de gemeenten kunnen er sowieso al de helft uit halen. Suggestie van Martine Leewis voor een inhoudelijke presentatie: TEO (Thermische Energie uit Oppervlaktewater) en TEA (Thermische Energie uit Afvalwater).

Ed de Leest merkt op dat in Midden-Holland reeds wordt gewerkt met warmteplannen. Dit is bekend binnen de werkgroep Warmte en er zijn al contacten gelegd.

Bijlage 3.2 PvA Energiebesparing

Opmerking van Ed de Leest: de nadruk ligt in deze uitvoeringslijn vooral op bedrijven en bedrijventerreinen. In Alphen aan den Rijn zijn er op dit moment twee bedrijventerreinen die integraal worden aangepakt.

Yvonne Peters geeft aan dat er meer ingezet moet worden op handhaving.

Een hartekreet van Liesbeth Spies (deze geldt voor alle PvA's): “We moeten het gewoon gaan doen, wortel en stok.” Liesbeth Spies vraagt of er in de volgende Stuurgroep een aantal resultaten gemeld kunnen worden en spreekt over het belang van een planning op activiteitsniveau. In de Stuurgroep is het dan vervolgens mogelijk om eventuele knelpunten te bespreken. Rol en verantwoordelijkheid van alle leden van de Stuurgroep: elkaar aanspreken als er iets niet goed loopt.

Bijlage 3.3 PvA Ruimte en Energie

Er volgt een zienswijze op de VRM, deze is bij de provincie bekend.

Jeroen Verheijen vraagt of in de reacties van de provincie meer ruimte geboden kan worden dan enkel “het past niet in het landschap.” Het zal helpen als er meer ruimte komt in de zin van meedenken.

Han Weber geeft aan: in de ruimtelijke ateliers moeten we actief participeren. Het is van belang consistent te zijn over wat er provinciaal wel en niet mogelijk is.

Liesbeth Spies vraagt zich af hoe we kaders ontwikkelen voor de keuze van de locaties. Daarnaast is het nodig om een vorm te ontwikkelen waarin de raden betrokken worden in de ateliers, zodat het ook voor hen in ruimtelijke beelden een plek krijgt.

Han Weber geeft aan dat het sterk is om het als regio op te pakken. Ervaring in andere regio's: provincie moet soms achter windturbines aan jagen.

Bodegraven-Reeuwijk willen ook graag bij dit PvA (het proces en de zienswijze) aansluiten, aangezien zij ook denken aan locaties voor opwekking van duurzame energie langs de N11).

Jeroen Verheijen is het eens met de regionale aanpak van de kaart, maar dat voorkomt niet dat er lokaal initiatieven ontplooid worden (waar je dan vervolgens lokaal op moet reageren). Is het slim om ook de statenleden te betrekken bij het Energie en Ruimte simulatiespel? Liesbeth Spies en Han Weber geven aan dat dit een goede suggestie is. Participatie en het betrekken van de omgeving is van belang.

Martine Leewis spreekt over Rijnland Energieneutraal in 2025. Wind is daarvoor interessant. Er zijn relatief veel eigen terreinen beschikbaar. De grootste barrières: regelgeving vanuit de provincie Zuid-Holland en provincie Noord-Holland.

Liesbeth Spies komt met het idee om in april/mei op subregionaal niveau met de nieuwe raadsleden een simulatie spel te organiseren.

Aandachtspunt genoemd door Han Weber: probeer kennis te vergaren van mogelijkheden en onmogelijkheden.

Bijlage 3.4 PvA Zon op daken

Opmerking Jeroen Ververs: 15 februari zal er een bijeenkomst genaamd Zon op daken gehouden worden. LTO is hierin deels meegenomen. Liesbeth Spies geeft aan dat we mogelijk van LTO een aparte subgroep kunnen maken.

Ed de Leest spreekt over een andere subgroep: de lokale Energiecoöperaties (een fonds voor lokale voorzieningen: zowel kennis als financieel). De Energiecoöperaties lopen tegen allerlei belemmeringen aan en vragen om ondersteuning. Vraag: hoe kunnen we lokale Energiecoöperaties ondersteunen?

Liesbeth Spies geeft aan dat dit meer een lokale aangelegenheid is en minder past in een regionale aanpak. Jeroen geeft aan dat er eind van het jaar een brede dakenconferentie gehouden wordt en dat daarin meer doelgroepen meegenomen worden, dus ook de energie coöperaties.

Misschien is het een idee om een themacafé te organiseren voor energiecoöperaties?

Bij de provincie is er een faciliteit voor ondersteuning van deze initiatieven, dus doorverwijzen is ook een optie.

Aanvulling van Han Weber: in Zuid-Holland is er een pilot gestart met de KNVB wat betreft sportverenigingen. Jeroen Ververs geeft aan dat deze pilot al is meegenomen in het PvA.

Bijlage 3.5 PvA Warmte

Liesbeth Spies geeft aan dat alle PvA's hierbij zijn vastgesteld en dus afgesproken.

Yvonne Peters merkt op dat er sprake is van een discussie over de inzet van uren door de Omgevingsdienst West-Holland. Aanvullende werkzaamheden vanuit het energieakkoord vallen niet onder de reguliere uren.

Bijlage 3.6 PvA Greenports

Verder geen opmerkingen.

Bijlage 3.7 PvA Duurzame Mobiliteit

Liesbeth Spies mist in de ambities het aspect verkeersveiligheid.

Jeroen Verheijen spreekt over een punt van aandacht: openbare ruimte is niet alleen asfalt. Je kunt ook meer met verlichting of fietspaden bijvoorbeeld. Het is van belang om integraal te kijken waar kansen liggen.

Bijlage 3.8 Programmaplanning en belangrijkste mijlpalen

Verder geen opmerkingen.

Bijlage 3.9 Procesaanpak lokale warmtevisies

De Stuurgroepleden geven akkoord om hiermee aan de slag te gaan.

Bijlage 3.10 Leidraad

Paul Dirkse waarschuwt bij het onderdeel communicatie over "het niet opnieuw uitvinden van het wiel." Er reeds veel kennis en ervaring beschikbaar in Leiden en het is van belang om een éénduidige stijl aan te houden.

Jeroen Ververs geeft aan dat er nu een aanbesteding loopt en dat het communicatiebureau dat de Leidse Ga Goed campagne heeft vormgegeven nog in de race is. En als het een andere partij wordt, kunnen we qua communicatiestijl goed hierbij aansluiten. In de volgende Stuurgroep zal de dan ontwikkelde communicatiestrategie aan bod komen. Zichtbaar maken van concrete projecten en bewustwording staat centraal.

Liesbeth Spies spreekt over een fase van "laat duizend bloemen bloeien." Afstemming tussen de communicatietrajecten is van belang.

Han Weber vraagt zich af: wat komt er in KEA (het nationale Klimaat- en Energieakkoord) te staan en wat doet het Rijk? Eind van het jaar zal dit samen met de

IMEC naar de Europese Commissie moeten. Nederland moet de marsroute gaan aangeven naar de EU. Waar doe je op dit moment goed aan in de communicatie? Na ambtelijke advisering over de aanbesteding zal Liesbeth Spies er een klap op geven. Vervolgens gaat het bureau aan de slag met het opstellen van een communicatiestrategie en –plan.

11.40-11.55

04 Besluitvorming en uitvoeringsorganisatie

Hartekreet Jeroen Verheijen: “kunnen we naar een slimme manier toe om te voorkomen dat we op budget moeten wachten?” Het is van belang om op de meest pragmatische wijze hiermee om te gaan. En hoe regelen we nu al budget voor 2019 en daarna? Liesbeth Spies geeft aan dat we ons nu richten op de uitvoering en dat budget voor 2019 in de kadernota van Holland Rijnland een plek krijgt. Afspraak voor de volgende Stuurgroep: een voorstel voor de begroting in 2019.

De leden van de Stuurgroep stemmen, vooruitlopend op de formele besluitvorming, in met het uitvoeringsprogramma en de PvA's. Dit betekent dat gestart kan worden met de uitvoering van het programma.

11.55-12.00

05 Vervolgplanning, rondvraag en afsluiting

Mededeling Ed van Leest: in Midden-Holland loopt ook een traject voor de regionale energiestrategie, waarvoor binnenkort een convenant gesloten zal worden. Er is sprake van een flinke ambitie voor 2025 (3,9 PJ voor energiebesparing en 4,9 PJ voor energieopwekking). De planning is om daar eind 2018 een akkoord voor te sluiten. Paul Dirkse heeft gesproken met Sandor Gaastra (directeur-generaal Energie) en hem uitgenodigd om een keer af te spreken en te vertellen hoe in Leiden, maar ook in de gehele regio, gewerkt wordt aan Energie. Verder is er in Leiden een besluit genomen om een energie neutrale ijshal te gaan ontwikkelen. Pleidooi van Paul Dirkse: laten we dit goed met elkaar gaan regelen.

De volgende Stuurgroep is op woensdag 18 april van 9.00-11.00 uur.